

ERASMUS
2016
ASSIMILIA

Jaarverslag
Erasmusprijs
A. S. Byatt

Jaarverslag Erasmusprijs 2016

Life Writing
A.S. Byatt

Colofon

Jaarverslag Erasmusprijs
© 2016

Fotografie

Jeroen van der Meyde, Ineke Oostveen

Illustraties

Reynoud Homan

Teksten

Stichting Praemium Erasmianum, A.S. Byatt

Ontwerp

Barbara van Santen, Maral Khajeh

Uitgegeven door

Stichting Praemium Erasmianum
Jan van Goyenkade 5
1075 HN Amsterdam
T + 31 (0)20 67 52 753
E spe@erasmusprijs.org
www.erasmusprijs.org

Inhoud

Voorwoord

6

Gronden van Verlening

8

Laudatio

10

Dankwoord A.S. Byatt

13

Biografie A.S. Byatt

18

Publicaties

19

Activiteiten

20

Dissertatieprijzen 2016

24

Ontstaan en doel van de
Stichting Praemium Erasmianum

32

Bestuur

33

Voorwoord

De Erasmusprijs had in 2016 als thema 'Life Writing', een breed begrip in de literatuur waaronder biografieën, (auto)biografieën en historische romans worden geschaard. De Britse schrijfster Dame Antonia Susan Byatt bevindt zich in het hart van dit prijsgebied. Zij schreef tientallen romans, biografieën, korte verhalen en kritische essays en werd wereldberoemd met haar roman *Possession (Obsessie)* uit 1990. Haar boeken kenmerken zich door grote eruditie en bijzondere verbeeldingskracht. De 'geboren verhalenverteller' A.S. Byatt dompelt de lezer onder in de geschiedenis van het Europese denken. In haar boeken neemt zij daarbij grote vragen over wetenschap, historie en identiteit als uitgangspunt. Bovendien heeft zij een grote voorliefde voor de beeldende kunst, een liefde die volop doorwerkt in haar persoonlijk leven en in haar werk. Haar sprankelende persoonlijkheid en haar veelomvattende oeuvre werden dit jaar uitbundig gevierd.

De vele interesses van A.S. Byatt kwamen tot uitdrukking tijdens een uitgebreid activiteitenprogramma rond haar werk. Van lezingen, congressen, publieke interviews en boekpresentaties, tot publicaties en een landelijke schrijfwedstrijd. In dit jaarverslag vindt u een kort verslag van deze activiteiten. Bij het organiseren van deze activiteiten vonden wij betrokken partners in o.a.: de Britse Ambassade, De Balie, De Bezige Bij, De Gids, De Groene Amsterdammer, De Nederlandse Boekengids, Erasmusfestival Brabant, het Huizinga Instituut, Humanity in Action, Museum Meermanno, Nationale Onderzoekschool Literatuurwetenschap, Paradiso, SLAA, de Universiteiten van Amsterdam, Utrecht en Maastricht, de VPRO en Writers Unlimited.

Hoogtepunt van het jaar was de Erasmusprijsuitreiking op 8 december 2016. Zijne Majesteit de Koning reikte de Erasmusprijs aan A.S. Byatt uit tijdens een feestelijke ceremonie in het Koninklijk Paleis Amsterdam, in aanwezigheid van Hare Majesteit de Koningin en Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix. Wij zijn dankbaar voor de gastvrijheid van de Koninklijke Familie.

Naast de Erasmusprijs, reikte de Stichting in 2016 ook haar jaarlijkse Dissertatieprijzen uit aan vijf jonge promovendi. Deze feestelijke ceremonie vond dit jaar

wederom plaats bij de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen.

Naast alle feestelijkheden, was er in 2016 ook een groot verlies te betreuren. Max Sparreboom, oud-directeur van de Stichting, werd kort na zijn pensionering in januari ernstig ziek. Hij overleed op 30 augustus 2016 op 65-jarige leeftijd. Gedurende 16 jaar heeft hij op uiterst zorgvuldige wijze leiding gegeven aan de stichting. De stichting gedenkt hem met groot respect en waardering.

Tot slot: de Erasmusprijs 2016 was de laatste uitreiking onder het voorzitterschap van Martijn Sanders. In de tien jaar waarin hij voorzitter van de Stichting was, heeft hij zich op bevlogen wijze ingezet voor de Erasmusprijs. Het bestuur is hem daar zeer erkentelijk voor.

Ernst Hirsch Ballin, *voorzitter*
Shanti van Dam, *directeur*

Gronden van Verlening

Artikel 2 van de statuten van de Stichting Praemium Erasmianum luidt als volgt:

‘In het kader van de culturele tradities van Europa in het algemeen en het gedachtegoed van Erasmus in het bijzonder, heeft de Stichting tot doel de positie van de geesteswetenschappen, de sociale wetenschappen en de kunsten te versterken. De nadruk ligt op tolerantie, culturele diversiteit en niet-dogmatisch, kritisch denken. Dit doel tracht de Stichting te bereiken door het toekennen van prijzen en door andere middelen. Een geldprijs wordt uitgereikt onder de naam “Erasmusprijs”. In overeenstemming met dit artikel heeft het bestuur van de Stichting besloten de Erasmusprijs 2016 toe te kennen aan de Britse auteur Dame Antonia Susan Byatt.

De prijs wordt toegekend aan A.S. Byatt om de volgende redenen:

- Haar werk overschrijdt grenzen in stijl en inhoud. Het bestrijkt een enorm scala aan genres, literaire vormen en onderwerpen. De auteur dompelt de lezer onder in de geschiedenis van de Europese gedachte en neemt de grote vragen over wetenschap, geschiedenis en identiteit als uitgangspunt.
- In haar brede oeuvre paart ze een grote intellectuele kracht aan een ongebreidelde verbeeldingskracht.
- Centraal in haar werk staat het heruitvinden van ‘oude verhalen in nieuwe vormen’. In haar visie op mythen en sprookjes geeft ze een blijvende reflectie op de Europese ideeëngeschiedenis in verhalende vorm.
- Tot haar steeds terugkerende thema’s behoren de invloed van de kunst op het leven, magie, realisme en het conflict tussen ambitie en familie.

- De jury beschrijft A.S. Byatt als een geboren verteller met een scherp oog voor verhoudingen in het publieke en persoonlijke domein.
- In veel van haar romans en haar kritische oeuvre verkent ze het biografische schrijven en het verrichten van onderzoek. Daarbij heeft A.S. Byatt het genre ‘life writing’ op haar eigen unieke manier een nieuwe vorm gegeven.

In haar brede oeuvre paart ze een grote intellectuele kracht aan een ongebreidelde verbeeldingskracht.

Directeur Shanti van Dam leest de Gronden van Verlening voor tijdens de Erasmusprijsuitreiking op 8 december, Koninklijk Paleis Amsterdam.

Erasmusprijsuitreiking 2016, Burgerzaal, Koninklijk Paleis Amsterdam. Foto's Jeroen van der Meyde.

Laudatio

Majesteiten, Koninklijke Hoogheid, excellenties, dames en heren,

De Erasmusprijs werd ingesteld in een tijd van groot optimisme over een nieuw Europa. Wat is er vandaag nog over van die visie op Europa? Waar kunnen we een gedeeld verleden vinden om onze toekomst op te bouwen en ons te inspireren? Onze laureaat van vandaag is een prominent deelnemer aan dat debat. Niet als politicus of activist, maar als auteur die in haar werk het leven van de geest met passie cultiveert. Ze schrijft, vertelt, brengt ons verhalen over Europese levens en Europese ideeën, ze laat ons zien hoe die voortleven.

Dame Antonia Susan Byatt heeft eens beschreven hoe ze Europeaan is geworden: door de literatuur. Als kind had ze astma en moest ze vaak het bed houden. Ze las dus gulzig. In haar opleiding stond een breed literair palet centraal en al op jonge leeftijd beschikte ze over een conceptuele wereld die de Ilias en de Odyssee, de Arthurlegenden en de Noorse en IJslandse sagen omvatte. Ze las Cicero en Livius naast Kleist, Virgilius en Racine naast Thomas Mann. Op de universiteit bestudeerde ze niet alleen verschillende talen, maar ook de literatuur van die talen. Tijdens een langdurig verblijf in de Verenigde Staten dompelde ze zich onder in de Amerikaanse literatuur om te onderzoeken wat het precies betekent om Amerikaan te zijn en welke invloed die identiteit op iemands schrijven heeft. In die periode werd ze zich voor het eerst bewust van haar Europees-zijn. Ze was gefascineerd door de Amerikaanse literatuur, maar de auteurs die ze bestudeerde, werden nooit deel van haar eigen literaire bewustzijn, zoals Balzac, Racine en Thomas Mann. Haar persoonlijke mythen waren Scandinavisch, Germaans, Europees, en heetten Ragnarök, Faust en *À la recherche du temps perdu*. Prousts gedachten over artistieke bewustwording en levenservaring hebben mede de weg vrijgemaakt voor datgene wat we nu 'Life Writing' noemen.

Want 'Life Writing', dames en heren, is dit jaar het thema van de Erasmusprijs. Een relatief nieuwe term om een literair genre aan te duiden dat de autobiografie, de biografie, het zogeheten 'egodocument' en de historische roman omvat. Zowel het publiek als de academische wereld beschouwt 'Life Writing' als een middel om op het eigen leven te reflecteren door het verkrijgen van inzicht

in het leven van anderen, een middel om het complexe proces van identiteitsvorming te bestuderen. Onze laureaat, A.S. Byatt, staat in de kern van dit genre. In haar veelzijdige en zeer diverse oeuvre, dat uit tientallen romans, korte verhalen, kritische essays en non-fictie bestaat, is de reflectie op biografie en portretkunst nooit ver weg.

Zoeken, onderzoeken en documenten uit het verleden doorspitten – dat is de academische queeste van de twee hoofdpersonen in haar beroemdste, geliefde roman *Obsessie* uit 1990. De onderzoekers, leergierig en geobsedeerd door hun onderwerp, net als Byatt zelf, raken verstrikt in een web van mysteries, omhuld door prachtige pastiches van diverse genres en literair vuurwerk. Schijnbaar moeiteloos rijgt de auteur dagboekantekeningen, twintigste-eeuwse dialogen en negentiende-eeuwse poëzie aaneen. De lezers waren verbijsterd toen ze vernamen dat de Victoriaanse poëzie die hen in dit romantische verhaal zo betoverde, van begin tot eind door Byatt zelf was geschreven. Zelden heeft een roman zo fraai geïllustreerd hoe werkelijkheid en literatuur met elkaar verweven kunnen raken, hoe dun de spiegelwand tussen realiteit en verbeelding kan zijn. 'Of je een roman nu leest of schrijft,' zei ze eens tegen me in een interview, 'in beide gevallen probeer je iets of iemand fundamenteel te begrijpen.' Haar roman *De biograaf*, over de complexe relatie tussen de biograaf en het object van zijn of haar studie, werd doelbewust geschreven als antwoord op *Obsessie*, als tegenstem. In deze verkenning van de voetangels en klemmen van het werk van de biograaf, is het slimme 'Droste-effect' of de mise en abyme die Byatt zo meesterlijk schetst, een middel tot een doel, waaruit blijkt hoe vol valkuilen en complexiteiten het werk van de biograaf is; het eindresultaat vertelt veel over de biograaf zelf en weinig over de geportretteerde. *Obsessie* en *De biograaf* zijn in gesprek en in tegenspraak met elkaar, maar brengen uiteindelijk dezelfde boodschap over, zoals Byatt zelf verklaart. 'Het is onmogelijk "de ander" echt te kennen, misschien vooral juist als die het voorwerp van je bewondering en genegenheid is.'

Deze romans verkennen de relatie tussen biografie en identiteit, maar een groot deel van haar werk gaat over de vraag hoe het leven vorm te geven door middel van kunst.

In Pauw en Wijnrank, haar recentste essay, brengt ze twee kunstenaars bijeen, William Morris en Mariano Fortuny, die hun ontwerpen op dezelfde manier tot stand brengen als zij haar boeken. Zo kan dit boek worden beschouwd als een zelfportret in vermomming. Wat fascineert Byatt hier? Werk, onderzoek, passie. 'Het leven is verandering en nieuwsgierigheid,' merkte ze ooit op. Pauw en Wijnrank is een ode aan onderzoek, creativiteit en scheppingskracht – in feite de kern van het oeuvre van Byatt.

Geintrigeerd als ze is door portretten en verhalen, laat A.S. Byatt ook bijzonder welsprekend zien dat een mensenleven misschien alleen in fictie te vangen is. In hun artistieke expressie vinden Byatts protagonisten hun grootste kans op geluk en men moet haast wel veronderstellen dat hetzelfde geldt voor de schepper van deze verhalen.

Net als haar personages wijdt A.S. Byatt zich aan haar kunst. Voor haar staat haar schrijverschap op de eerste plaats en alles wat ze doet dient dat ene doel. Ze heeft ook een academische carrière, al heeft ze zichzelf nooit als een echte academicus beschouwd. Hetzelfde geldt voor haar kritische essays: 'Ik zie mijn kritieken als "schrijverskritiek"; heeft ze eens gezegd.

Maar wie denkt dat haar intellectuele kracht in traditionele zin een scherp oog voor de hedendaagse cultuur en taal in de weg staat, vergist zich deernig. Iedereen die haar ontmoet is onder de indruk van haar waardigheid, haar scherpe geest, haar wetenschappelijke belangstelling en haar eruditie. Om nog maar te zwijgen van haar geestigheid. Toen haar onlangs werd gevraagd of het Facebook- en Twitteridroom van bijvoorbeeld haar eigen kleinkinderen haar vreemd was en of het haar stoorde dat de moderne taal voortdurend in beweging is, antwoordde ze: 'Ik luister er graag naar... Maar je moet ze natuurlijk nooit laten merken dat je hebt zitten luisteren. Je moet de rol van de grootmoeder spelen. Je moet plezier beleven aan wat je ziet, want dat is wat er is.'

Dame Antonia, met uw fundamentele artistieke nieuwsgierigheid en uw open, kritische houding belichaamt u op voorbeeldige wijze de waarden van Erasmus die deze Stichting zo innig koestert.

Ze schrijft, vertelt, brengt ons verhalen over Europese levens en Europese ideeën, ze laat ons zien hoe die voortleven.

Bestuurslid Margot Dijkgraaf draagt de laudatio voor.

Optreden door sopraan Rosemary Joshua en de musici van De Bezetting Speelt. Foto's Jeroen van der Meyde.

Dankwoord A.S. Byatt

Majesteiten, Koninklijke Hoogheid, excellenties, geachte leden van de Stichting Praemium Erasmianum, vrienden en familie,

Het is moeilijk – zelfs vrijwel onmogelijk – te zeggen hoe verrast en blij ik was toen ik geheel onverwacht te horen kreeg dat ik de Erasmusprijs had gewonnen. Erasmus is natuurlijk een van mijn helden – een Europeaan, een groot schrijver, een groot humanist en een groot geleerde. De Erasmusprijs is geen prijs voor fictie of voor literatuur, maar voor bijdragen aan de cultuur, de maatschappij en het denken daarover. Toen ik naar de eerdere winnaars keek, trof ik onder hen veel van mijn helden aan, die mijn manier van denken en werken diepgaand hebben veranderd. De grote schilders Marc Chagall, Oskar Kokoschka, Sigmar Polke, de denkers Claude Lévi-Strauss, Claudio Magris, Ernst Gombrich, Simon Schaffer, Gabriel Marcel en Isaiah Berlin. Ik moet zeggen dat er weinig vrouwen bij waren, maar een van hen is de in België geboren schrijfster Marguerite Yourcenar en het is een eer me in haar gezelschap te mogen bevinden. Dit zijn maar enkele van de indrukwekkende namen op de lijst. Het is een schok – maar wel een schitterende schok – te bedenken dat ik van lezer, leerling en bewonderaar in zekere zin tot metgezel ben bevorderd. Een van de mooiste gebeurtenissen in mijn leven.

Omdat dit geen literaire prijs is, leek het me goed hier in te gaan op de kunst van het schrijven van fictie. Verhalen zijn voor de meeste mensen een deel van het leven, bijna vanaf het eerste moment dat ze in staat zijn taal te begrijpen. Familieverhalen, sprookjes, verhalen uit de geschiedenis, nieuws en roddels zijn een integraal onderdeel van het menselijk bestaan. Toen ik literatuur doceerde aan het University College van de London University had ik het geluk te worden uitgenodigd in de Senior Common Room Bar met de kunstenaars van de Slade School of Art. Ik begon na te denken over het feit dat zij met tastbare materialen werken – klei, steen, verf, film – terwijl mijn werkmateriaal de taal is die we in ons dagelijks leven gebruiken. Hier in Amsterdam had ik het genoegen met Edmund de Waal te spreken over de manier waarop hij – al heel vroeg in zijn leven – ontdekte dat klei zijn materiaal was. Waarom hebben sommige

mensen de behoefte kunst te maken? Hoe kiezen we het materiaal waarmee we werken? Welk effect heeft de transformatie van het alledaagse tot kunst op ons als schrijvers en lezers?

Erasmus is natuurlijk een van mijn helden – een Europeaan, een groot schrijver, een groot humanist en een groot geleerde.

Ik herinner me – en ik weet zeker dat de meesten van ons zich dat moment herinneren – de eerste keer dat me opviel dat het geschreven woord een vorm had die moet worden begrepen, waarover moet worden nagedacht. Velen van mijn generatie Britse kinderen zijn opgegroeid met de schoolleesboeken van *The Radiant Way*, waarin de onvergetelijke reeks woorden stond: Pat can sing. Pat sing to Mother. Sing to Mother Pat. Mother sing to Pat. Enzovoort. We ontdekten de 'th', de 'ng', die geen deel uitmaken van de gesproken tekst die we al eerder hadden geleerd. We ontdekken hoe het geschreven woord zich verhoudt tot het gesproken woord. Ik denk dat sommige schrijvers schrijver zijn geworden omdat ze verhalen, personages, andere werelden nodig hadden. Maar er zijn ook mensen – ik ben geleidelijk tot het inzicht gekomen dat ik daar ook toe behoor – die over woorden denken zoals schilders over verf. (De meeste schrijvers hebben natuurlijk iets van allebei.) Toch houden woorden hun dubbelheid – het dagelijks gebruik, hun alledaagsheid en hun functie in de poëzie en in andere kunstvormen.

Het is interessant te lezen wat schrijvers hebben geschreven over het onvermogen tot schrijven. Een van de meest opzienbarende en fantasierijke beschrijvingen daarvan vinden we in een tekst van Hugo van Hofmannsthal, *Brief des Lord Chandos an Francis Bacon* uit 1902. Daarin schrijft de denkbeeldige Lord Chandos aan zijn vriend Francis Bacon dat hij niet meer in staat is abstracte ideeën in geschreven taal te formuleren. Hij kan de ideeën in een traktaat dat hij op drieëntwintigjarige

leeftijd heeft geschreven niet meer bevatten 'als een vertrouwd beeld dat bestaat uit aangesloten woorden, ik begrijp het alleen nog woord voor woord...' Toch kan hij wel beschrijven hoe hij opdracht had gegeven in de melkkelder van een van zijn boerderijen rattengif te strooien. Hij is in staat de 'sterke zoete geur' van het gif te beschrijven en het geschreeuw en de doodsstrijd van de ratten, terwijl zijn vermogen tot generaliseren verloren is gegaan – dat woord gebruikt hij overigens niet en hij beschrijft het ook niet op die manier. Het is een bijzonder essay, dat de lezer aanzet tot nadenken over de relatie tussen taal en de wereld der dingen.

Sir Ernst Gombrich benadert in zijn essay *Image and World in Twentieth-Century Art* de kloof tussen woorden en dingen vanuit een andere invalshoek. Hij schrijft over schilderijen en beeldhouwwerken waarin de kunstenaar bewust afstand creëert tussen woorden en dingen – zoals Magritte in *La clef des Songes*, waar hij een handtas voorziet van het bijschrift *le ciel*, een blad *la table* noemt en een zakmes *l'oiseau*, om ons vervolgens, zoals Gombrich schrijft, lachend weg te sturen door een spons gewoon als een spons te betitelen. We kunnen zonder taal denken en dat doen we ook – in eenvoudige of krachtige beelden of in gevoelens en hartstochten – maar het normale functioneren van ons bewustzijn is talig en we vertalen hartstocht bijna automatisch in woorden.

Wat gebeurt er in ons hoofd als we nadenken over het gebruik van de taal? Als we de taal gebruiken om te schrijven? Ik merk dat ik steeds meer de neiging heb evenveel aandacht te besteden aan de taal die ik gebruik als aan datgene wat ik wil zeggen of beschrijven – in een andere context had Iris Murdoch het over de ruimte tussen het kijken door een raam – naar de hemel en het licht – en tegelijkertijd het kijken naar dat raam zelf: glas, stof, kozijn. Bij het schrijven schakel ik tussen de verbeelde wereld – nieuwsgierigheid, geuren en geluiden, ruimte – en de vorm van de woorden. Als kind las ik, net als veel andere Britse kinderen van mijn generatie, Beatrix Potter, nadat haar verhalen me eerst waren voorgelezen. Verhalen vol leven – de eend die een plekje zoekt om haar eieren te leggen, de das die snurkt en doet alsof hij slaapt, het hondje dat onbedoeld een muizenvleespastei eet. Mijn agent Sam Edborough houdt niet van die verhalen en misschien zijn ze wel gedateerd. Toen ik Potter op Google opzocht, stuitte ik enigszins tot mijn verbijstering op een reeks brieven waarin men haar wreedheid en naargeestigheid verweet; als kind en later als ouder vond ik haar nuchtere gevoel voor de dingen zoals ze zijn – pijn, moeite, angst, maar ook tevredenheid – juist spannend en bevredigend.

Ik was kind in de oorlog, in een wereld van gevaar en dood, maar Potters verhalen onthulden wreedheid en angst in de context van een verhaal. Een van de heerlijke dingen bij het lezen van Potter – en van het luisteren naar haar verhalen als die me werden voorgelezen – was de ontdekking van onverwachte, onbekende woorden. Mijn favoriet was en is 'soporific' (slaapverwekkend) in *The Tale of the Flopsy Bunnies* (Pieter Konijn en de Wollepluisjes) – waarin de auteur de lezer meedeelt dat slaapverwekkend is. Iedereen die schrijver wil worden, zal opgewonden raken van het contrast tussen woorden als *soporific* en *flopsy* (wollepluisje). Er stonden zinnen in als *'Mr Drake Puddleduck advanced in a slow sideways manner and picked up the various articles'* ('De heer Jeremias Hengelaar schreed met trage zijwaartse tred voort en raapte de verscheidene artikelen op') en *'"I am affronted," said Mrs Tabitha Twitchett'* ('Wat een affront,' zei mevrouw Tabitha Twitchett). 'Affront' is een prachtig woord om te leren. Ik geloof dat de verschuiving in mijn kinderlijke aandacht van het verhaal naar de taal een begin kan zijn geweest van mijn behoefte om schrijver te worden. Al is het ook mogelijk dat ik mezelf dat achteraf wijsmaak.

Zoals ik al heb gesuggereerd gaan schrijvers misschien maar langzaam en geleidelijk nadenken over het medium waarin ze werken. Woorden en taal zijn het medium van onze dagelijkse communicatie. Misschien is het wel goed dat ik me maar geleidelijk bewust werd van het moeilijke én het heerlijke van de kloof tussen woorden en dingen, het schakelen – als lezer en als schrijver – tussen denken over dingen en denken over woorden en dingen, en het plezier dat we aan die kloof kunnen ontlenuen.

Wat gebeurt er in ons hoofd als we nadenken over het gebruik van de taal? Als we de taal gebruiken om te schrijven?

Ik wil graag besluiten met Shakespeare. Hij was dichter en een groot deel van datgene wat moderne toneelschrijvers alleen met bewegingen en gezichtsuitdrukkingen overbrengen, deed hij met woorden, als een episch dichter. (Daarom doet het me ook verdriet als moderne acteurs zijn woorden inslikken vanwege het dramatische effect.)

In de onvergetelijke scène in Macbeth waarin Macbeth en zijn vrouw elkaar spreken na de moord op Duncan is het grootste deel van wat ze tegen elkaar zeggen praktisch en verschrikkelijk. Ze hebben bloed aan hun handen en er wordt op de poort geklopt. Lady Macbeth zegt tegen Macbeth: 'Ga, schiet uw nachtkleed aan', zodat het eruitziet alsof hij net uit bed komt. Macbeth mijmert over moord en spreekt een van de grote metaforen uit die de Engelse taal rijk is, hij roept de oceaan op in de met bloed besmeurde slaapkamer.

*“Will all great Neptune’s ocean wash this blood
Clean from my hand? No, this my hand will rather
The multitudinous seas incarnadine
Making the green one red.”*

(Kan heel Neptunus' oceaan mijn hand
Schoon wasschen van dit bloed? Neen, eerder kleurt
Die hand de onmeetb're zeeën alle purper,
En maakt haar groen één rood.
Vertaling L.A.J. Burgersdijk)

Hier zien we een van de verrukkingen en schoonheden van de Engelse taal – het contrast tussen Latijnse en Engelse woorden. Multitudinous en incarnadine zijn puur Latijn en ik stel me voor dat Shakespeares theaterpubliek en lezers bijna allemaal eerder een sensueel genot voelden bij die klank en dat ritme, dan dat ze er iets bij voor zich zagen. The green one red is Angelsaksisch en doet een beroep op het visuele voorstellingsvermogen in ons hoofd. We 'zien' groen en rood, al is dat voor iedereen verschillend, levendiger of juist minder levendig, maar voor iedereen geïntensiveerd door het voorafgaande multitudinous en incarnadine. We horen de muziek van die verschrikkelijke woorden.

Tot slot wil ik graag de koninklijke familie, de leden van de Stichting Praemium Erasmianum en de jury danken voor de grote eer van de toekenning van deze prijs. Met genoeg dank ik ook mijn uitgevers, agenten, vrienden en familie die op deze bijzondere dag hier aanwezig zijn. De Erasmusprijs is een prijs voor 'life-writing' – een nieuw, intrigerend woord voor een categorie boeken en literatuur. Zoals ik heb getracht uiteen te zetten zijn leven en schrijven nauw verweven en toch altijd van elkaar te onderscheiden. Hier komen ze samen – en dankzij uw generositeit zijn mijn leven en mijn schrijven ook samengekomen, tot mijn grote vreugde. Dank u wel.

Vertaling: Gerda Baardman

A.S. Byatt spreekt met Zijne Majesteit de Koning en Hare Majesteit de Koningin tijdens de voorontvangst van de Erasmusprijsuitreiking 2016.

Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix en A.S. Byatt bij de Erasmusprijsuitreiking 2016. Foto's Jeroen van der Meyde.

P
E
R
A
S
M
I
A
N
U
M
I
U
M

Biografie A.S. Byatt

Dame Antonia Susan Byatt (1936) heeft een veelomvattend oeuvre. Zij schreef tientallen (historische) romans, biografieën, korte verhalen en kritische essays. Zij werd beroemd met haar roman 'Possession', waarin zij beschrijft hoe de levenslijnen van twee jonge wetenschappers ineenvloeien met die van de (fictieve) negentiende-eeuwse dichters waarnaar zij onderzoek doen. In haar oeuvre koppelt Byatt grote eruditie aan een bijzondere verbeeldingskracht. Haar werk wordt beïnvloed door o.a. het werk van Marcel Proust en George Eliot. Het schrijven zelf beschrijft ze als een "levensader". Voor haar is het schrijven "een eerste levensbehoefte, net als ademen".

Byatt koestert een grote voorliefde voor de beeldende kunst. De wijze waarop kunstenaars het leven beleven via hun kunstuitingen, is een thema dat een grote plaats inneemt in veel van haar werken. Zij richt zich op het proces van het scheppen zelf, dat haar enorm fascineert. Byatt gebruikt uiteenlopende genres, literaire vormen en onderwerpen. Zij dompelt de lezer onder in de geschiedenis van het Europese denken. Daarbij neemt zij de grote vragen over wetenschap, historie en identiteit als uitgangspunt.

Haar belangrijkste thema's zijn: de invloed van kunst op het leven, magie en werkelijkheid, en het conflict tussen ambitie en gezin. Haar oeuvre wordt bevolkt door kunstenaars en wetenschappers, maar ook door sprookjes en mythen. Veel van haar romans, zoals 'The Biographer's Tale' of 'Possession', gaan over het schrijven van een biografie of over het doen van onderzoek. Zo heeft zij het genre van Life Writing op eigenzinnige wijze opnieuw vormgegeven. Tot haar bekendste werken behoren 'Possession'; korteverhalenbundels als 'Sugar and other Stories'; en de roman 'The Children's Book'. Haar meest recente werk (2016) 'Peacock and Vine', gaat over het werk en leven van de beeldend kunstenaars William Morris in Londen en Mariano Fortuny in Venetië.

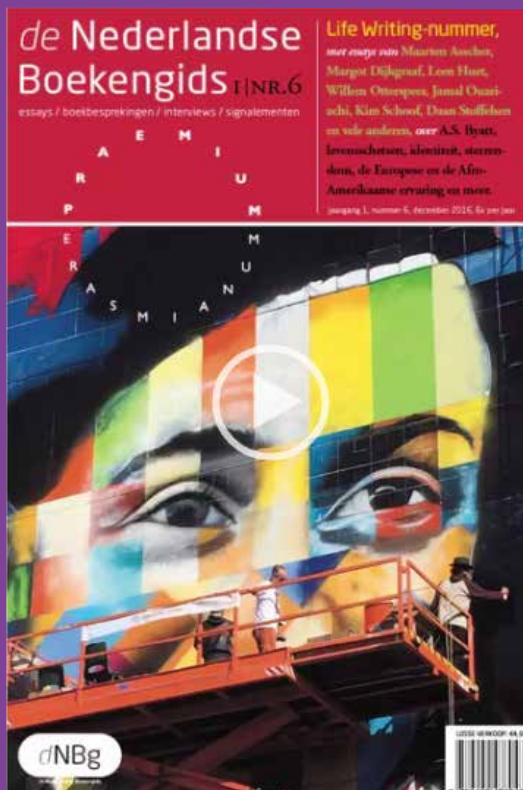
Eerder kreeg A.S. Byatt verschillende eredoctoraten, waaronder van de Universiteit Leiden (2010). Wereldwijd ontving zij literaire prijzen, zoals de Booker Prize in 1990 voor 'Possession'. In eigen land ontving zij in 1999 de Koninklijke onderscheiding Dame Commander of the Order of the British Empire en in Frankrijk werd haar in 2003 de orde Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres opgespeld.

Publicaties

In 2016 zijn met steun van de Stichting Praemium Erasmianum twee bijzondere publicaties uitgebracht. In samenwerking met De Nederlandse Boekengids is een themanummer tot stand gekomen over Life Writing in non-fictie. Ook over de prijswinnaar A.S. Byatt zelf kwam een uitgebreid artikel tot stand, van de hand van Margot Dijkgraaf. Niet alleen de Nederlandse Boekengids, maar ook het tijdschrift De Gids nam voor haar decembernummer het Erasmusprijsg gebied Life Writing als thema. Vooral Life Writing in fictie kwam daarin aan bod, in een gevarieerd katern over het onderwerp. De beide edities gaven een rijkgeschakeerd beeld van de verschillende aspecten van het thema.

De Nederlandse Boekengids

De decembereditie van dit tweemaandelijks tijdschrift over non-fictie, was gewijd aan Life Writing. Met artikelen en essays van Nederlandse en Vlaamse auteurs, zoals Willem Otterspeer, Harold Polis, Leen Huet, Maarten Asscher en Margot Dijkgraaf.

De Gids

Literair tijdschrift De Gids bracht een themanummer uit over Life Writing. Met essays, verhalen en gedichten van o.a. Adriaan van Dis, Marja Pruis, Dirk van Weelden, Adriaan van Veldhuizen en Fiep van Bodegom.

Activiteiten

'Life through Art'

A conversation between A.S. Byatt and Edmund de Waal
13 november, Paradiso, Amsterdam

Een gesprek tussen A.S. Byatt en Edmund de Waal (keramist en schrijver; bekend van de bestseller 'De haas met de amberkleurige ogen') over literatuur en beeldende kunst. Hoe kijken deze schrijvers naar de kunst om hen heen? Hoe beleven zij het leven via de kunst? Gemodereerd door Lennart Booij en met een inleiding door Ann Demeester (directeur Frans Hals Museum). In samenwerking met Paradiso en SLAA.

Refugee Narratives in Life Writing

15 november, De Balie, Amsterdam

Een avond over het verwoorden van een vluchtverhaal, over de kracht van schrijven als je niet kunt spreken, en over het beschrijven van persoonlijke ervaringen, angst en hoop. Met optredens van debutanten en ervaren schrijvers zoals Babah Tarawally onder muzikale begeleiding van kora-speler Lamin Kuyateh. Gemodereerd door Bahram Sadeghi. In samenwerking met Humanity in Action en De Balie.

Academische conferentie

'Life Writing and European Identities'

16 november, Paushuize, Utrecht

Welke rol spelen Life Writing en biografieën in de Europese literatuur en in de verbeelding van de Europese geschiedenis? Hoe dragen deze bij aan het vormen van een Europese identiteit? In aanwezigheid van A.S. Byatt, bogen verschillende internationale wetenschappers zich over deze vraag. Onder hen waren Ann Rigney, Utrecht University; Max Saunders, King's College London; Léon Hanssen, Tilburg University; Gabriele Linke, Universität Rostock; Odile Heynders, Tilburg University; Anna Poletti, Utrecht University; en Elisabeth Bekers, Vrije Universiteit Brussel. In samenwerking met het Huizinga Instituut, Onderzoekschool Literatuurwetenschap, UvA en UU.

Boeklancering 'Pauw en Wijnrank'

17 november, Resdentie Britse ambassadeur, Den Haag

Boeklancering van de Nederlandse vertaling van A.S. Byatt's Peacock and Vine met een gesprek tussen Nelleke Noordervliet en A.S. Byatt. In samenwerking met de Britse Ambassade, de Bezige Bij en Museum Meermanno.

Symposium 'Levens-werk'

Alternatieve vormen van life writing

17 november, Soiron Gebouw, Maastricht

Het beschrijven van een levensverhaal kan op veel andere manieren plaatsvinden dan in de roman of (auto)biografie. Dit symposium bracht ongewone en onverwachte vormen van life writing voor het voetlicht, zoals in performancekunst, in biografische films, of in blogs. Met sprekers als Leni van Goidsenhoven, Louis van den Hengel, Sandra Kisters, Codruta Pohrib, Aagje Swinnen, Lies Wesseling, Maaïke Meijer en Christophe Van Eecke (Dissertatieprijswinnaar 2016). In samenwerking met Universiteit Maastricht, Centrum voor Gender en Diversiteit.

Into the Writer's brain

18 november, Centrale Bibliotheek, Den Haag

Moderator Bas Heijne begeleidde op vrijdag 18 november een gesprek tussen A.S. Byatt en Morten Kringelbach, hoogleraar in de neurowetenschappen (auteur van The Pleasure Center). Een mooie interactie tussen de wetenschap en de kunsten. Wat gebeurt er in de hersenen tijdens het schrijfproces en waarom is A.S. Byatt daarin geïnteresseerd? In samenwerking met Writers Unlimited.

VPRO BOEKEN

4 december, NPO 1

TV-uitzending van interview met A.S. Byatt door Jeroen van Kan. Het programma is terug te kijken via: <http://www.vpro.nl/boeken/programmas/boeken/2016/4-december.html>

ZesZinnenZelfportret Schrijfwedstrijd

De schrijfwedstrijd ZesZinnenZelfportret is geïnspireerd op Ernest Hemingway's Six Word Story. Wij vroegen schrijvers om in zes zinnen en in totaal maximaal 60 woorden een autobiografie te schrijven. Met meer dan 760 deelnemers overschreed de interesse voor de schrijfwedstrijd alle verwachtingen. De inzendingen werden door een deskundige jury beoordeeld, bestaande uit Nelleke Noordervliet (auteur), Désanne van Brederode (auteur) en Shanti van Dam (directeur Stichting Praemium Erasmianum). Jurysecretaris was Toon van de Put.

Life through Art met A.S. Byatt en Edmund de Waal. Moderator Lennart Booij.

Into the Writer's Brain met A.S. Byatt, Prof. Morten Kringelbach en moderator Bas Heijne. Foto's Ineke Oostveen.

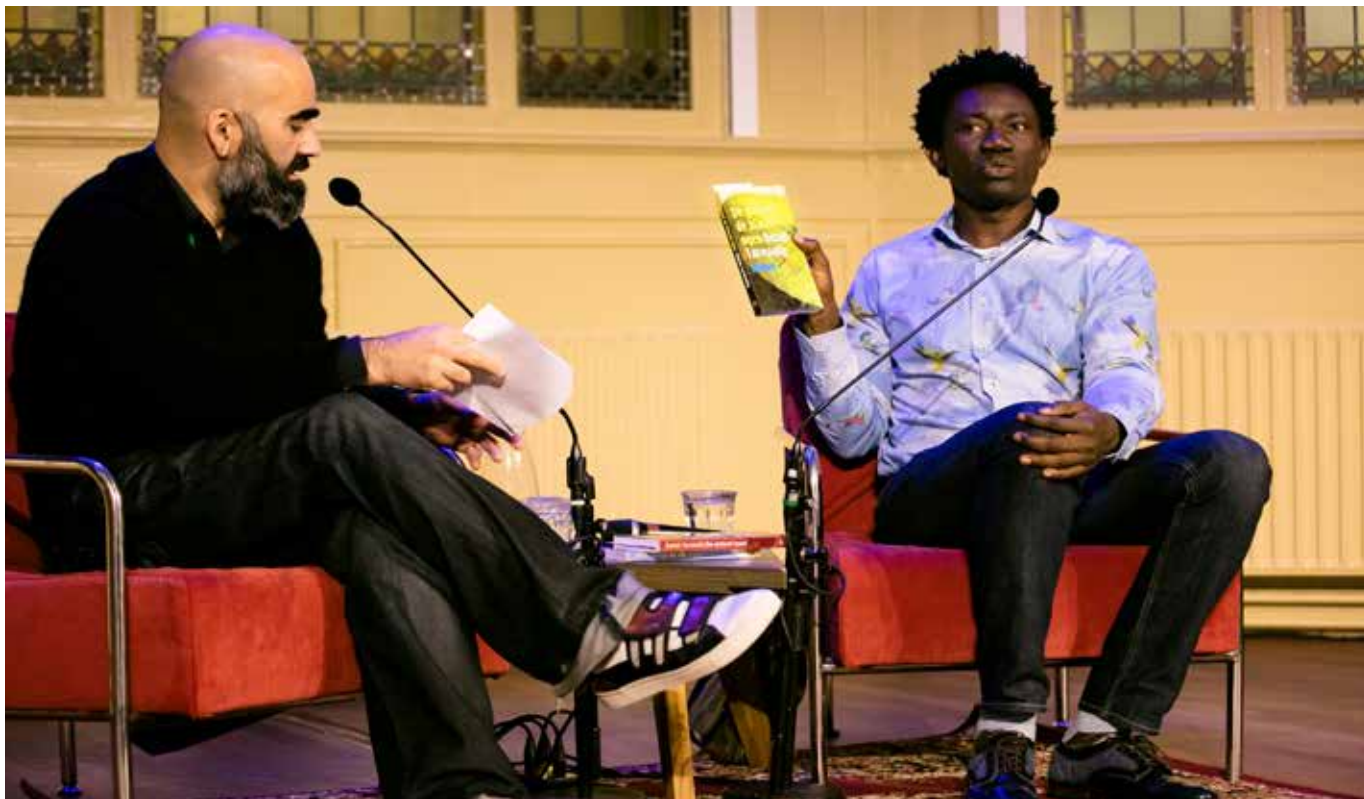
Activiteiten

A.S. Byatt wordt geïnterviewd door Jeroen Kan voor VPRO boeken.

Vraag uit het publiek voor Babah Tarawally bij Refugee Narratives in de Balie.

Moderator Bahram Sadeghi in gesprek met Babah Tarawally bij Regugee Narratives in de Balie.

A. S. Byatt aanwezig bij conferentie over Life Writing en European Identities bij Universiteit Utrecht. Foto's Ineke Oostveen.

Dissertatieprijzen 2016

De Stichting Praemium Erasmianum reikte dit jaar voor de achtentwintigste keer haar Dissertatieprijzen uit. Vijf Dissertatieprijzen worden jaarlijks toegekend aan jonge onderzoekers in de geesteswetenschappen en sociale wetenschappen, die een dissertatie van bijzonder hoge kwaliteit hebben verdedigd aan een Nederlandse universiteit. De prijs bestaat uit een bedrag van € 3.000.

De jury heeft de voordrachten beoordeeld op basis van criteria zoals originaliteit, internationale betekenis, casusoverschrijdend karakter, stijl en leesbaarheid. Bij sommige voordrachten heeft de jury zich laten bijstaan door externe deskundigen. De jury bestond uit: Dr. Shanti van Dam, Dr. Maxim Drenth, Prof.dr. Naomi Ellemers, Prof.dr. Maria Grever, Prof.dr. Bas ter Haar Romeny en Prof.dr. Rick Lawson.

De prijsuitreiking vond plaats op maandag 9 mei 2016 om 16.00 uur in de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen te Amsterdam.

Dit waren de winnende proefschriften van 2016:

Cornelis J.W. Baaij

Legal Integration and Language Diversity. The case for source oriented EU translation.

Anna Dlabačová

Literatuur en observantie. De Spieghel der volcomenheit van Hendrik Herp en de dynamiek van laatmiddeleeuwse tekstverspreiding.

Christophe C.J. Van Eecke

Pandaemonium: Ken Russell's Artist Biographies as Baroque Performance.

Fernando Nieto Morales

The Control Imperative: studies on reorganization in the public and private sectors.

Litska Strikwerda

Virtual Acts, Real Crimes? A Legal-Philosophical Analysis of Virtual Cybercrime.

Staand (v.l.n.r.)
Anna Dlabacova,
Fernando Nieto Morales,
Shanti van Dam,
Christophe Van Eecke
en Litska Strikwerda.
Foto Ineke Oostveen.

De covers van de winnende proefschriften van 2016

Cornelis J.W. Baaij

Legal Integration and Language Diversity. The case for source oriented EU translation.

Promotoren Prof.dr. M.W. Hesselink
Copromotor Dr.A.E. Oderkerk
Voordracht Universiteit van Amsterdam,
Faculteit der Rechtsgeleerdheid

Biografie

Jaap Baaij is een J.S.D. kandidaat aan Yale Law School, waar hij in 2015 eveneens een LL.M. titel heeft behaald. Zijn huidige onderzoek zal drie artikelen voortbrengen op het gebied van internationale commerciële arbitrage, gericht op het belang van juridische afdwingbaarheid van arbitrale beslissingen en op de doorslaggevende rol van nationale rechters in de ontwikkeling van transnationaal contractenrecht. Voordien was hij Universitair Docent aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam, waar hij onderwijs gaf in contractenrecht, theorie van het contractenrecht, en nationaal en internationaal burgerlijk procesrecht. Jaap Baaij is tevens aan de Universiteit van Amsterdam gepromoveerd (cum laude) op de wijze waarop de Europese Unie doeltreffend uniform recht kan nastreven in 24 verschillende talen, een deel waarvan bij als Fulbright Scholar aan Columbia Law School heeft volbracht. Hij heeft publicaties op zijn naam staan inzake juridische harmonisatie van verbintenissenrecht, de invloed van juridische vertaling op rechtsvergelijkend onderzoek, en filosofische vraagstukken in cultuur overschrijdend rechtswetenschappelijk onderzoek. Hij was gastdocent op verschillende universiteiten in Europa en de Verenigde Staten, en heeft trainingen verzorgd in de Instellingen van de Europese Unie inzake vertalingsmethoden in het Europese wetgevingsproces. Jaap Baaij is afgestudeerd in zowel Rechten als Filosofie.

Overwegingen van de Selectiecommissie

De auteur van dit proefschrift neemt onomwonden stelling en betoogt – tegen allerlei stromen in – dat de EU ronduit moet kiezen voor het Engels als enige authentieke taal. Baaij komt tot deze stelling, en onderbouwt die, op basis van inzichten uit de taalfilosofie, de vertaalwetenschap, rechtsvergelijking, Europees publiek- en privaatrecht en eigen origineel kwalitatief en kwantitatief onderzoek, dat hij op fraaie wijze weet samen te smeden tot een krachtig en samenhangend betoog. Het boek is hiermee innovatief en grensverleggend. Men kan voor of tegen de stelling om de aangevoerde argumenten zijn: maar men kan er niet omheen. Kortom: een fris en tegendraads proefschrift dat in dat opzicht ook zeker als ‘Erasmiaans’ kan worden beschouwd.

Anna Dlabačová

Literatuur en Observantie.

*De Spieghele der Volcomenheit van Hendrik Herp en de
Dynamiek van Laatmiddeleeuwse Tekstverspreiding.*

Promotor Prof.dr. W. van Anrooij
Copromotor Dr. G. Warnar
Voordracht Universiteit Leiden,
Faculteit der Geesteswetenschappen

Biografie

Anna Dlabačová studeerde Geschiedenis aan de Vrije Universiteit Amsterdam en aan de Freie Universität in Berlijn (2001-2007). Van 2008 tot 2015 was zij werkzaam aan de Universiteit Leiden, eerst als onderzoeksassistent bij het NWO Vidi-project Men of letters. Medieval Dutch literature and learning onder leiding van dr. Geert Warnar, en vanaf 2009 als oio met het NWO Mozaïekproject Mysticism for a new age. Hendrik Herp's Spieghele der volcomenheit in manuscript and print (c. 1455/60-1552) and the franciscan observance in the Low Countries. Tijdens haar promotie verbleef ze als gastonderzoeker aan verschillende buitenlandse instellingen, waaronder het Ruusbroecgenootschap in Antwerpen. Als associate member nam zij deel aan het initial training network 'Mobility of Ideas and Transmission of Texts' (Marie Curie Actions, 2010-2013). Daarnaast gaf zij colleges op het gebied van middeleeuwse geschiedenis aan de Vrije Universiteit. In 2014 verdedigde zij haar proefschrift en bleef ze als onderzoeker verbonden aan de Universiteit Leiden en verzorgde zij colleges aan de Universiteit Utrecht en het Leiden University College. Sinds september 2015 is zij als postdoc verbonden aan de Université catholique de Louvain waar zij werkt aan haar project Text and Image on the Printing Press: The Complementarity of the Textual and the Visual in Antwerp's Book Production, 1480-1520.

Overwegingen van de Selectiecommissie

Dit werk brengt een aantal verschillende gebieden en benaderingen, waaronder de literatuurgeschiedenis, religiegeschiedenis, boekwetenschap en filosofie op zo'n manier bij elkaar dat er een nieuw beeld ontstaat van ontwikkelingen in religie, literatuur en intellectuele uitwisseling in Nederland vlak voor de reformatie. En dat allemaal naar aanleiding van een studie van het mystieke traktaat 'Spiegel der volcomenheit' -uit ca. 1460- van de franciscaan Hendrik Erp. De gevolgde methode is bijzonder. De auteur combineert Frits van Oostroms model van de drie chronologische fasen van tekstreceptie met Daniel Hobbins concept van distributiekringen, aangevuld met informatie over de herkomst van een handschrift of gedrukt manuscript (ook wel 'Mituberlieferung' genoemd). Het brede cultuurhistorische perspectief, dat ook van internationaal belang is, en de boeiende manier waarop een en ander is beschreven, maken het boek in de ogen van de jury zeer prijswaardig.

Christophe C.J. Van Eecke

Pandaemonium:

Ken Russell's Artist Biographies as Baroque Performance.

Promotoren Prof.dr. M. Meijer
Prof.dr. Karel Vanhaesebrouck
Copromotor Dr. J. Post
Voordracht Universiteit Maastricht,
Faculteit der Cultuurwetenschappen

Biografie

Christophe Van Eecke (1977) studeerde filosofie en kunstwetenschappen aan de KU Leuven en promoveerde aan de Universiteit van Maastricht met *Pandaemonium: Ken Russell's Artist Biographies as Baroque Performance* (2015, dubbel-doctoraat met de ULB). Daarvoor werkte hij jarenlang als criticus en essayist, was hij filosoof in residence bij Lokaal 01 in Breda, en publiceerde hij *Only Connect: Five Exercises in Aesthetics* (2011). Momenteel is hij docent aan de Faculteit der Cultuur- en Maatschappijwetenschappen van de Universiteit van Maastricht, waar hij verbonden is aan het Centrum voor Gender en Diversiteit. De focus van zijn onderzoek ligt op life writing en de performance van het zelf in de kunst, met een bijzondere interesse voor de articulatie van homoseksuele identiteit in de kringen rond Oscar Wilde in Victoriaans Engeland.

Overwegingen van de Selectiecommissie

Deze dissertatie analyseert op een verrassende wijze de autobiografische benadering van de biograaf Ken Russell vanuit het filmisch genre. De auteur van dit boek ontwaart de kluwen waarin Russell zijn eigen leven schrijft door het leven van anderen. Het onderwerp is qua aanpak en benadering bepaald onconventioneel. De analyse van Russells werk die Van Eecke pleegt, roept een Jeroen Bosch-achtige grillige en caleidoscopische wereld op. Het betreft hier 'Life writing' – toevallig ook het thema van de Erasmusprijs 2016 – op basis van audiovisuele interpretaties. De jury werd daarbij bijzonder getroffen door het vermogen van Van Eecke om film in schrift om te zetten, daarbij gebruikmakend van een heldere en gezaghebbende stijl. Het onconventionele karakter van de artiest Russell, die hier bestudeerd wordt, houdt daarmee gelijke tred met de uiterst originele en innovatieve betoging van de auteur van dit proefschrift.

Fernando Nieto Morales

The Control Imperative: Studies on Reorganization in the Public and Private Sectors

Promotor Prof.dr. R.P.M. Wittek
Copromotor Dr. L. Heyse
Voordracht Rijksuniversiteit Groningen,
Faculteit der Gedrags- en
Maatschappijwetenschappen

Biografie

Fernando Nieto Morales is hoogleraar Public Administration and Public Policy aan het Center for International Studies van El Colegio de Mexico. Zijn onderzoek richt zich op vraagstukken rond organisatorische veranderingen in de publieke sector, bureaucratisch falen, en een transparante overheid. Zijn interessegebieden omvatten: professionalisering van beleid in Mexico, red tape, politiek vertrouwen binnen bureaucratieën, functioneren en professionaliteit van NGO's, en de relatie tussen het maatschappelijk middenveld en de overheid. Fernando Nieto Morales is geboren in Mexico City in 1984. Hij heeft een BA in Politics and Public Administration (El Colegio de Mexico, 2007), een MSc in Gedrags- en Sociale Wetenschappen (Rijksuniversiteit Groningen, 2010) en een PhD in Sociologie (Rijksuniversiteit Groningen, 2015). Fernando Nieto Morales heeft op verschillende internationale conferenties voordrachten gegeven en heeft meermalen als gastdocent opgetreden bij o.a. de Hertie School of Governance (Duitsland), de Rijksuniversiteit Groningen, de Public Administration School of the Federal District (Mexico), en het National Institute of Public Administration (Mexico).

Overwegingen van de Selectiecommissie

Deze dissertatie onderzoekt het actuele onderwerp van reorganisaties. Het streeft naar een dieper begrip van sommige recente patronen in organisatieveranderingen in de publieke en private sector. Daarin wordt gebruik gemaakt van unieke datasets voortkomend uit een onderzoek van private ondernemingen en bestuursorganen in Nederland en Mexico. De resultaten laten onder andere zien dat de redenen waarom managers reorganisaties ingaan niet zozeer betekent dat ze alles onder controle hebben, maar eerder dat ze dat vooral niet hebben. De theoretische analyse van Morales, zijn gebruik van complexe datasets en zijn conclusies zijn niet alleen verrassend maar ook erg bruikbaar vanuit een internationaal perspectief. De jury hoopt dat toekomstige managers dit ter harte zullen nemen en als inspiratie zullen gebruiken.

Litska Strikwerda

Virtual Acts, Real Crimes?

A Legal-Philosophical Analysis of Virtual Cybercrime.

Promotoren Prof.dr. P.A.E. Brey
Copromotoren Dr. J.H. Søraker
Dr. P.J. Nickel
Voordracht Universiteit Twente,
Faculty of Behavioural,
Management and Social Sciences

Biografie

Litska Strikwerda (1983) studeerde rechten aan de Universiteit Utrecht, waar zij in 2005 haar bachelor- en in 2006 haar masterdiploma behaalde in de afstudeerrichting Strafrecht. In het kader van een uitwisselingsprogramma studeerde zij eveneens gedurende een semester aan de Universiteit van Lund in Zweden. Na haar rechtenstudie volgde zij de masteropleiding Toegepaste Ethiek aan de Noorse Technisch-Natuurwetenschappelijke Universiteit. Daar studeerde zij in 2007 af. Vervolgens werkte Litska van 2007 tot 2010 als junior Universitair Docent Strafrecht aan de Universiteit Utrecht. In de jaren daarop schreef zij haar proefschrift getiteld *Virtual Acts, Real Crimes? A legal-philosophical analysis of virtual cybercrime*, waarop zij in 2014 promoveerde aan de Universiteit Twente. Tijdens haar promotietraject werkte Litska drie maanden als gastonderzoeker aan Loyola University in Chicago, Verenigde Staten. Momenteel is zij als Universitair Docent Metajuridica verbonden aan de Open Universiteit. Daarnaast is zij lid van de Adviesgroep Ethiek van Abrona (een zorginstelling voor mensen met een verstandelijke beperking).

Overwegingen van de Selectiecommissie

Dit proefschrift gaat over een werkelijk nieuw onderwerp: de strafbaarstelling van zuiver-virtuele handelingen, van de diefstal van spulletjes die andere deelnemers aan een internetspel hebben vergaard, tot virtuele kinderporno. Helaas een zeer actueel onderwerp waarbij de vraag centraal staat: Waarom zou je die handelingen eigenlijk strafbaar stellen? Moet er schade optreden in de “extra virtuele wereld”, of is er bijvoorbeeld ruimte voor paternalistische overwegingen? De auteur betreedt het podium strijdvaardig met filosofisch en juridisch gereedschap, en stelt uiteindelijk een genuanceerd kader voor strafbaarstelling op. Zo brengt de auteur op knappe wijze structuur aan in onontgonnen gebied. Dit alles ook nog eens zeer helder geformuleerd en leesbaar, ook voor niet-specialisten.

Ontstaan en Doel van de Stichting Praemium Erasmianum

Op 23 juni 1958 stichtte Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard der Nederlanden het Praemium Erasmianum. Het doel van de organisatie, zoals omschreven in artikel 2 van de statuten, is 'uitgaande van de culturele tradities van Europa in het algemeen en van het gedachtegoed van Erasmus in het bijzonder, de positie van de geestes- en maatschappijwetenschappen en van de kunsten te versterken, alsmede haar maatschappelijke erkenning te bevorderen. Hierbij staan tolerantie, culturele veelvormigheid en ondogmatisch kritisch denken centraal'.

De grootte van de Erasmusprijs is gesteld op €150.000. Het bestuur wordt gevormd door vooraanstaande Nederlanders uit culturele en wetenschappelijke kringen, alsmede uit het bedrijfsleven.

De versierselen van de Erasmusprijs zijn in 1995 ontworpen door Bruno Ninaber van Eyben. De versierselen bestaan uit een harmonica gevouwen lint met aan de beide uiteinden een titanium plaatje. Gesloten vormt het een boekje; geopend een lint met een tekst in het handschrift van Desiderius Erasmus. Deze tekst uit een brief aan Jean de Carondelet (Bazel 5 januari 1523) is typerend voor het gedachtegoed van Erasmus:

De talenten van begaafde mensen zijn verschillend en ieder tijdperk heeft zijn eigen karakter. Laat ieder tonen waartoe hij in staat is en laat niemand jaloers zijn op een ander die op zijn manier en naar de mate van zijn krachten probeert iets bij te dragen tot het onderricht van allen.

Erasmus aan Jean de Carondelet
Bazel 5 januari 1523

Bestuur 2016

Zijne Majesteit de Koning

Regent

Martijn Sanders

Voorzitter

Oud-directeur Het Concertgebouw

Margot Dijkgraaf

Vice-voorzitter (tot april 2016)

Literair criticus

Jet de Ranitz

Vice-voorzitter (vanaf april 2016)

Voorzitter College van Bestuur, Hogeschool Inholland

Tom de Swaan

Penningmeester

Voorzitter RvC Van Lanschot Bankiers

Barnita Bagchi

(vanaf september 2016)

Literatuurwetenschapper, Universiteit Utrecht

Désanne van Brederode

Filosoof, publicist

Naomi Ellemers

Hoogleraar Sociale Organisatiepsychologie,

Universiteitshoogleraar Universiteit Utrecht

Maria Grever

Hoogleraar Theorie en Methoden van de
Maatschappijgeschiedenis, directeur Centrum voor Historische
Cultuur, Erasmus Universiteit Rotterdam

Bregtje van der Haak

Documentairemaker, journalist

Bas ter Haar Romeny

Hoogleraar Oude Testament en Oosters Christendom, Vrije
Universiteit Amsterdam

Fouad Laroui

Publicist, Hoogleraar Franse en Arabische literatuur,
Universiteit van Amsterdam

Rick Lawson

Hoogleraar Europees Recht, Faculteit Rechtsgeleerdheid,
Universiteit Leiden

Axel Rüger

Directeur Van Gogh Museum

Henk Scholten

Directeur Zuiderstrandtheater Den Haag

Xandra Schutte

Hoofdredacteur De Groene Amsterdammer

Ed Spanjaard

Dirigent

Frank van Vree

Decaan Faculteit Geesteswetenschappen, Universiteit van
Amsterdam (huidig: directeur NIOD)

Jan Snoek

Waarnemer namens Zijne Majesteit de Koning

Shanti van Dam

Directeur

Lucia Aalbers

Secretaris

Maral Khajeh

Medewerker

